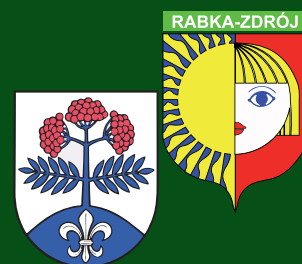

RÔZNE PODOBY VODY - RABČIANSKA SOLANKA A JARABINSKÝ PRIELOM

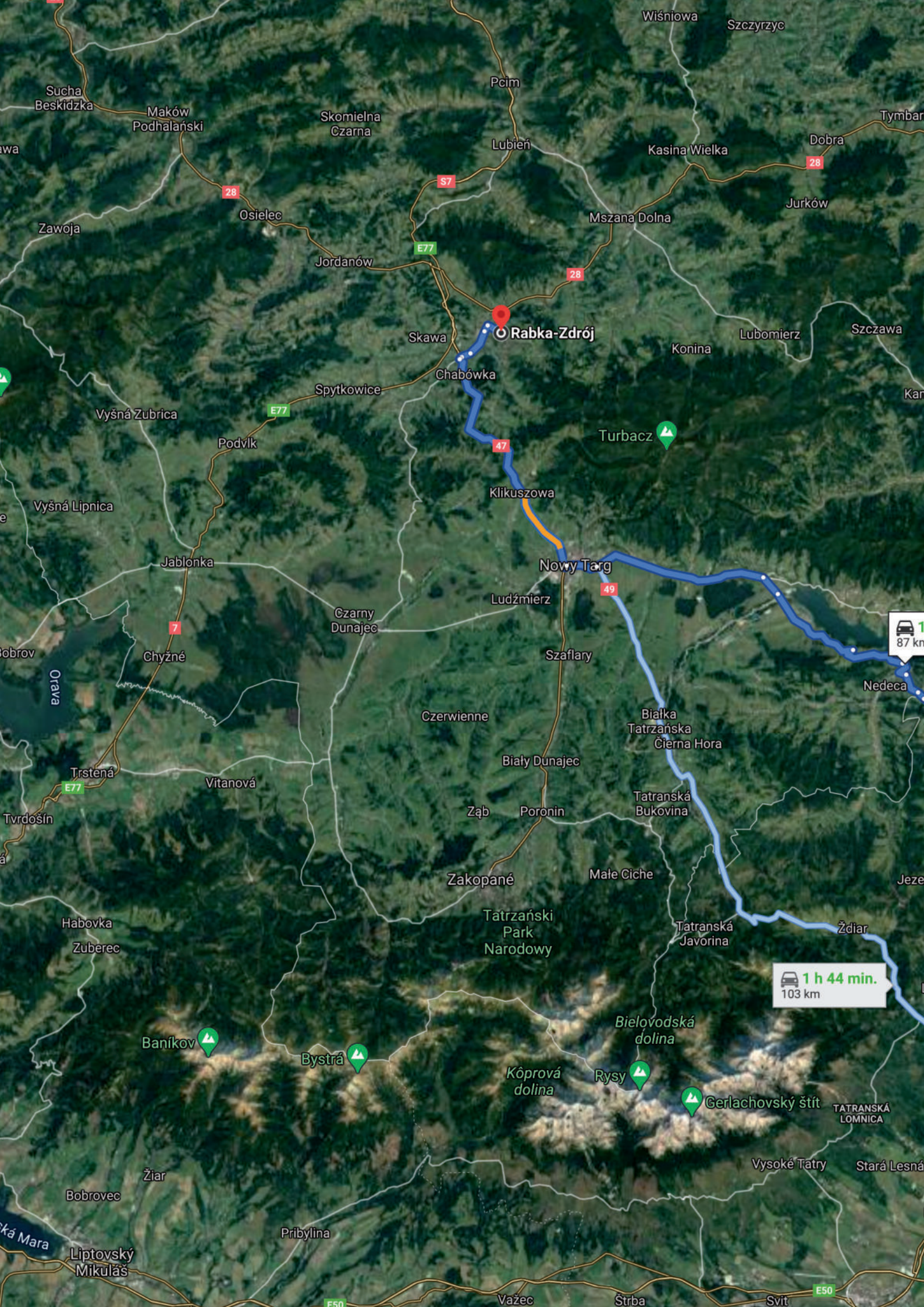
RŐŻNE OBLICZA WODY – RABCZAŃSKA SOLANKA I JARABIŃSKI PRZEŁOM

Interreg
Polsko-Slovensko

Európsky fond regionálneho rozvoja

Rabka-Zdrój

Klikuszowa

Nowy Targ

Biały Dunajec

Zakopané

Tatrzański Park Narodowy

Bielovodská dolina

Kôprová dolina

Rysy

Gerlachovský štít

TATRANSKÁ LOMNICA

Vysoké Tatry

Stará Lesná

1 h 44 min.
103 km

1 h 18 min.
87 km

28

S7

E77

28

E77

47

49

7

E77

E50

E50

Sucha Beskidzka

Maków Podhalański

Skomielna Czarna

Pcim

Wiśniowa

Szczyrzyc

Tymbark

Dobra

Jurków

Kasina Wielka

Mszana Dolna

Zawoja

Osielec

Jordanów

Lubień

Lubomierz

Szczawa

Skawa

Chabówka

Konina

Vyšná Zubrica

Podvilk

Turbacz

Vyšná Lipnica

Jablonka

Spytkowice

Kan

Chyżné

Czarny Dunajec

Ludźmierz

Szaflary

Nedeca

Czerwienne

Białka Tatrzańska
Čierna Hora

obrov

Trstená

Vitanová

Biały Dunajec

Tatrzańska Bukovina

Trdošín

Ząb

Poronin

Małe Ciche

Jeze

Habovka
Zuberec

Zakopané

Tatrzańska Javorina

Ždiar

Baníkov

Bystrá

Kôprová dolina

Rysy

Gerlachovský štít

TATRANSKÁ LOMNICA

Žiar

Vysoké Tatry

Stará Lesná

Bobrovec

Pribylina

ská Mara

Liptovský Mikuláš

Vážec

Štrba

Svit

Obsah

Predslov starostky obce Jarabina a primátora mesta Rabka - Zdroj	
Słowo wstępne burmistrza Jarabiny i burmistrza Rabki - Zdroju	3
Krátká informácia o projekte	
Krótká informacja o projekcie.....	4
Všeobecná informácia, rôzne podoby vody, ochrana vody - po slovensky	
Informacje ogólne, różne formy wody, ochrona wód - w języku słowackim	5
Všeobecná informácia, rôzne podoby vody, ochrana vody - po polsky	
Informacje ogólne, różne formy wody, ochrona wód - w języku polskim	6
Informácie o obci Jarabina a gminy Rabka - Zdroj - po slovensky	
Informacje o Jarabinie i Rabce - Zdroju - w języku słowackim	7
Informácie o obci Jarabina a gminy Rabka - Zdroj - po polsky	
Informacje o Jarabinie i Rabce - Zdroju - w języku polskim	8
Voda ako turistický produkt	
Woda jako produkt turystyczny	9
Prírodné atrakcie v okolí Jarabiny a Rabky - Zdroj - po slovensky	
Atrakcje przyrodnicze wokół Jarabiny i Rabki - Zdroju - w języku słowackim	10
Prírodné atrakcie v okolí Jarabiny a Rabky - Zdroj - po polsky	
Atrakcje przyrodnicze wokół Jarabiny i Rabki - Zdroju - w języku polskim	11
Historické atrakcie v Jarabine a okolí - po slovensky	
Atrakcje historyczne w Jarabinie i okolicy - w języku słowackim.....	12
Historické atrakcie v Jarabine a okolí - po polsky	
Atrakcje historyczne w Jarabinie i okolicy - w języku polskim.....	13
Historické atrakcie v Rabke - Zdroj a okolí - po slovensky	
Atrakcje historyczne w Rabce i okolicy - w języku słowackim	14
Historické atrakcie v Rabke - Zdroj a okolí - po polsky	
Atrakcje historyczne w Rabce i okolicy - w języku polskim	15
Turistická mapa	
Mapa turystyczna	16
Štylizovaná mapa Jarabiny s umiestnením atrakcií	
Stylizowana mapa Jarabiny z lokalizacją atrakcji	17

Jarabina - letecký pohľad / Jarabina - widok z lotu ptaka

Voda ako základ života a jej rôzne podoby spojili obec Jarabina a mesto Rabka - Zdroj v zaujímavom projekte Rabčianska sol'anka a Jarabinský prielom ako prvky prírodného dedičstva Poľsko-slovenského pohraničia. Aj napriek mnohým komplikáciám a ťažkostiam, ktoré nás postretli v prípravnej i realizačnej fáze projektu, sme odhodlane napredovali k nášmu cieľu: priblížiť poklady našej prírody Vám, našim návštevníkom. Nech je Vám melódia vytvorená prírodou v Jarabinskom prielome i v Rabčianskej sol'anke potešením Vašich zmyslov a nech Vám návšteva u nás prinesie pokoj, radosť a zdravie.

*Lívia Kovalčíková
Starostka obce Jarabina*

Woda jako podstawa życia i jej różne formy połączyły wieś Jarabina i miasto Rabka - Zdrój w interesującym projekcie Rabczańska Solanka i Przełom Jarabinski jako elementy dziedzictwa przyrodniczego pogranicza polsko-słowackiego. Pomimo wielu komplikacji i trudności, jakie napotkaliśmy na etapie przygotowawczym i wdrożeniowym projektu, zdecydowaliśmy się iść dalej z naszym celem: przybliżyć Państwu, naszym gościom, skarby naszej natury. Niech melodia stworzona przez naturę w Przełomie Jarabinskim i w Rabczańskiej Solance cieszy zmysły, a wizyta u nas przyniesie spokój, radość i zdrowie.

*Lívia Kovalčíková
Burmistrz Jarabiny*

RABKA-ZDRÓJ

Základom spolupráce medzi Rabka – Zdrój a Jarabinou bola snaha o ešte lepšie sprístupnenie hodnotných prírodných a krajinárskych prvkov poľsko-slovenského pohraničia. Spoločne realizujeme projekt Rôzne podoby vody – Rabčianska sol'anka a Jarabinský prielom ako prvky prírodného dedičstva poľsko-slovenského pohraničia. Ide o dôležitý prvok rozvoja spoločného cezhraničného produktu cestovného ruchu a taktiež spoločnú zodpovednosť za životné prostredie v pohraničí a ochranu cenných zásob vody, čo je v dnešnej dobe klimatických výziev obzvlášť dôležité.

Srdečne Vás pozývam do Rabki – Zdrój nazývanej tiež mestom Detí sveta. Nájdete tu nielen v rámci projektu zrealizovaný Dom Solanki s inhalačnými miestami a interaktívnymi prezentáciami predstavujúcimi zaujímavosti Rabki, Jarabiny a celého poľsko – slovenského pohraničia, ale tiež malebný kúpeľný park, nedávno dokončenú promenádu nad Poniczankou, množstvo zariadení charakteristických pre kúpeľné mestá ako aj výbornú ponuku ubytovacích kapacít a lokálnu gastronómiu s množstvom kulinárskych pochúťok.

*Leszek Świder
Primátor Rabki-Zdroju*

Jeszcze lepsze udostępnienie cennych walorów przyrodniczych i krajobrazowych pogranicza polsko-słowackiego legło u podstaw współpracy Rabki-Zdrój i Jarabiny. Wspólnie realizowany projekt RÓŻNE OBLICZA WODY

– rabczańska solanka i jarabiński przełom jako elementy dziedzictwa przyrodniczego polsko-słowackiego pogranicza to ważny element rozwoju wspólnego transgranicznego produktu turystycznego, a także wspólna odpowiedzialność za środowisko naturalne pogranicza i ochronę cennych zasobów wód, co jest dziś szczególnie ważne w dobie wyzwań klimatycznych.

Serdecznie zapraszam do Rabki-Zdroju zwanej Miastem Dzieci Świata – znajdziecie tu Państwo nie tylko zrealizowany w ramach tego projektu Dom Solanki z tężniami i interaktywnymi prezentacjami ukazującymi walory Rabki, Jarabiny i całego pogranicza polsko-słowackiego, ale także urokliwy Park Zdrojowy, niedawno oddane do użytku bulwary nad Poniczanką, szereg urządzeń charakterystycznych dla miejscowości uzdrowiskowych oraz doskonałą bazę hotelową i gastronomiczną wykorzystującą lokalne tradycje kulinarne.

*Leszek Świder
Burmistrz Rabki-Zdroju*

Projekt RÔZNE PODOBY VODY je založený na endogénnych zdrojoch pohraničia (sol'anka, minerálne vody, krása prírody, krajinné hodnoty). Myšlienka projektu vznikla počas polsko-slovenských mládežníckych workshopov. Mládež vypracovala spoločné cezhraničné projekty zamerané na cestovný ruch a rekreáciu s využitím prírodno-krajinného dedičstva pohraničia. Už vtedy si všimla potrebu lepšie zviditeľniť Jarabinský prielom a zdôrazniť kúpeľné funkcie Rabky, za spájajúci a sprievodný motív si zvolila VODU.

Hlavný cieľ projektu - všestranný a trvalo udržateľný rozvoj polsko-slovenského pohraničia prostredníctvom prepojenia potenciálov gminy Rabka-Zdrój a obce Jarabina, prehĺbenia vzájomnej spolupráce a využitia kultúrno prírodných potenciálov s cieľom zvýšiť atraktivitu pohraničia v očiach obyvateľov a návštevníkov.

Predmetom projektu na polskej strane je revitalizácia dreveného objektu Lubogoszcz nachádzajúceho sa v Kúpeľnom parku v Rabke-Zdrój a adaptácia na Dom solanky s mini inhalatóriom a úpravou areálu. Umožní to prispôbiť hospodársku budovu potrebám expozície solanky s miestom na jej pitie a sociálnym zázemím.

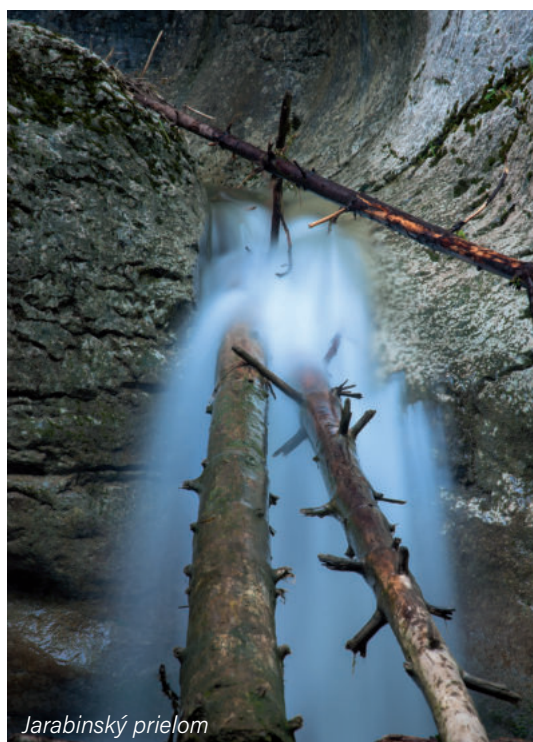
Predmetom projektu na slovenskej strane je sprístupnenie Jarabinského prielomu prostredníctvom výstavby prírodného náučného chodníka s dĺžkou cca 700 m zdôrazňujúceho najzaujímavejšie prvky prírody, schodov z nehrdzavejúcej ocele umožňujúcich zostup dotiesňavy a vyhlídkovej plošiny umožňujúcej z vtáčej perspektívy obdivovať prielom vytvorený potokom Malý Lipník. Bude zriadený Centrálny turistický bod na križovatke viacerých dôležitých peších i cyklistických chodníkov vrátane cezhraničných. Dôležitým faktorom bude zvýšenie ekologického povedomia obyvateľov a propagácia trvalo udržateľného cestovného ruchu prostredníctvom propagovania informácií o úlohe vody v prostredí a o predchádzaní degradácie prírodných zdrojov (infokiosky, workshopy, konferencia, dobrá prax).

Projekt RÔZNE OBLICZA VODY opiera sa na endogénnych zasobach pohraničia (solanka, vody mineralne, krásno natyry, walory krajobraz.).Idea projektu zrodila sa w trakcie polsko-słow. warsztatów młodzieżowych. Młodzież wypracowała wspólne, transgraniczne projekty turystyczno-rekreacyjne w oparciu odziedzictwo przyrodniczo-krajobrazowe pogranicza. To wtedy już zauważyła konieczność lepszego wyeksponowania Jarabińskiego Przełomu i podkreślenia uzdrowiskowych funkcji Rabki, zaś za łącznik motyw przewodni uznała WODĘ.

Cel główny projektu - to wszechstronny i zrównoważony rozwój obszaru pogranicza polsko-słowackiego poprzez połączenie potencjałów gminy Rabka-Zdrój i miejscowości Jarabina, pogłębienie wzajemnej współpracy i wykorzystanie dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego do podniesienia atrakcyjności pogranicza w oczach mieszkańców i odwiedzających.

Przedmiotem projektu w polskiej lokalizacji jest rewitalizacja drewnianego budynku Lubogoszcz zlokalizowanego w Parku Zdrojowym w Rabce-Zdroju i przeznaczenie go na Dom Solanki z mini tężnią oraz zagospodarowanie terenu. Pozwoli to na przekształcenie budynku gospodarczego w miejsce ekspozycji solanki wraz z pijalnią wód i zapleczem sanitarnym.

Przedmiotem projektu w słowackiej części jest udostępnienie jarabińskiego wąwozu poprzez wybudowanie ścieżki przyrodniczej zwracającej uwagę na najciekawsze elementy przyrody o dł. ok 700 m, schodów ze stali nierdzewnej umożliwiających zejście do wąwozu i platformy widokowej, umożliwiającej podziwianie „z góry” przełomu utworzonego przez potok Mały Lipník. Zostanie stworzony Centralny Punkt Turystyczny na przecięciu kilku ważnych szlaków pieszych i rowerowych, **w tym o charakterze transgranicznym**. Ważnym elementem będzie podnoszenie świadomości ekolog. mieszkańców oraz promowanie turystyki zrównoważonej poprzez propagowanie informacji o roli wody w środowisku i przeciwdziałaniu degradacji bogactw naturalnych (infokioski, warsztaty, konferencja, dobre praktyki).

Jarabinský prielom

Voda - základ života. Všeobecná informácia, rôzne podoby vody, ochrana vody.

„Voda, voda, vodička, pršíš nám ty z nebička. Malý dážďik poteší, prírody smäd uhasí...“

Voda. Životodarná tekutina, ktorej ľudia venovali pozornosť od nepamäti. Fyzici, chemici, biológovia i technici. Skúmali ju všetci. A predsa je stále zahalená mnohými tajomstvami.

Tekutá, pevná, ale aj neviditeľná, občas studená, inokedy teplá. Priezračná aj zakalená, znečistená i dokonale čistá. Sú jej plné oceány, rieky, potôčky. Dokonca aj pevná zem, po ktorej chodíme, a nebo, na ktoré tak často hľadíme. Vytvorila podmienky pre vznik života na Zemi a nezaobíde sa bez nej žiadna chemická reakcia.

Každá jedna bunka nášho tela je od nej existenčne závislá. To je voda! Jej význam je taký unikátny, že by sme ju mali chrániť ako najväčší poklad. Na Zemi sa nachádza v obrovských množstvách, a predsa milióny obyvateľov tejto planéty trpia jej nedostatkom. Sme svedkami toho, ako s ňou necitlivo zaobchádzame. Vylievame do nej chemikálie, sypeme do nej odpad a pokiaľ jej máme dosť, tak ňou márneho trávame. Snažíme sa ju ovládať, ale ona nám nemilosrdne vracia každý úder, ktorý proti nej namierime.

Koľko času ešte potrvá, kým sa človek začne k vode správať dôstojne, nevie nik.

Nik z nás nemôže rozhodnúť za „ľudstvo“, ktoré v počte ľudí prekročilo už 6. miliardu, každý však môže rozhodnúť sám za seba. A každý z nás môže toho druhého inšpirovať k tomu, aby si vodu začal vážiť. Možno už len tým, že poukáže na jej neuveriteľné vlastnosti a tajomstvá, ktoré ukrýva. Zvedavosť je najlepšia hnacia sila poznania a poznanie nám zase dáva silu konať.

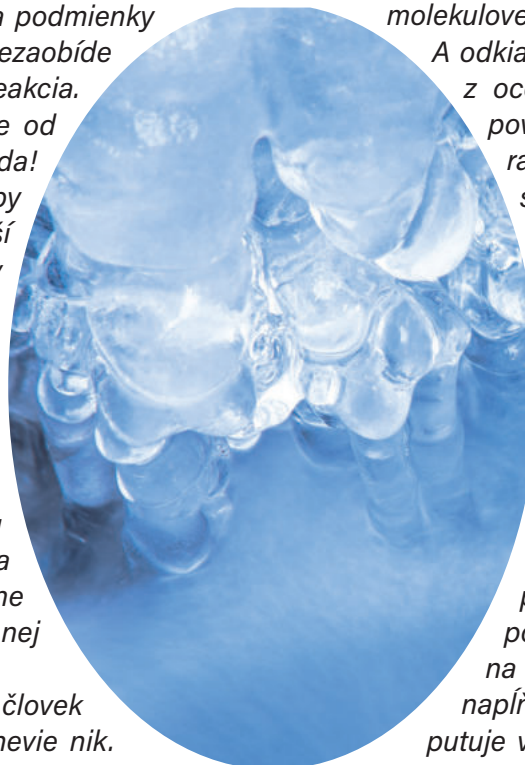
Voda je jednoduchá chemická zlúčenina dvoch atómov vodíka a jedného atómu kyslíka, je základnou podmienkou existencie života na Zemi a tvorí podstatnú časť živých organizmov. Za normálnej teploty a tlaku je bezfarebná, číra a bez zápachu. V prírode sa vyskytuje v troch rôznych skupenstvách: v pevnom ako ľad a sneh, v kvapalnom ako voda a v plynnom ako vodná para.

Oproti iným tekutinám má mimoriadne chemické a fyzikálne vlastnosti. Vedci u nej napočítali desiatky rôznych anomálií (odchýlok), ktoré sa u iných kvapalín nepozorovali. Prekvapujúcim je už len samotný fakt, že

voda nie je pri izbovej teplote (25 °C) a tlaku 1 atm plyn, ale kvapalina. Skoro všetky látky s vyššou molekulovou hmotnosťou, medzi ktoré patrí aj voda, sú totiž za týchto podmienok plynmi. Ďalším nezvyčajným prejavom je, že voda pri zamrzaní zväčšuje svoj objem na rozdiel od ostatných kvapalín, ktoré ho znižujú. Pri vode nás udivuje aj jej nezvyčajne vysoká teplota varu, nerovnomerné ohrievanie, ako aj úžasná schopnosť rozpúšťať veľké množstvo látok. Tieto a mnohé ďalšie výnimočné vlastnosti ovplyvňujú život na Zemi. A čomu vďaka voda za svoje „zázračné schopnosti“? Odpoveď je pomerne jednoduchá. Chemickému zloženiu a molekulovej štruktúre.

A odkiaľ sa voda berie? Voda sa vyparuje z oceánov, riek, jazier i zo zemského povrchu. Odparuje sa z povrchu rastlín a živočíchov. Vo vzduchu sa poklesom teploty vodné pary zrážajú (kondenzujú, skvapalňujú), hromadia sa a vytvárajú oblaky. Z oblakov sa voda dostáva späť na zem zrážkami, ktoré majú najčastejšie podobu dažďa alebo snehu. Na povrchu Zeme sa časť vody hromadí a odteká ako povrchová voda. Z nej sa časť vyparuje alebo vsakuje pod zemský povrch a dopĺňa zásoby podzemnej vody. Podzemná voda po určitom čase znovu vystupuje na povrch vo forme prameňov alebo naplňa vodné toky. Z vodných tokov putuje voda naspäť do morí. A viete čo je na tom najzaujímavejšie? Celkové množstvo vody sa v tomto kolobehu nemení, ale ostáva po celý čas rovnaké.

„Pamätaj, človeče, že prach si a na prach sa obrátiš.“ Ani biblické stvorenie človeka by sa nezaobišlo bez vody. Človek nepoužíva vodu len ako prostriedok výroby, obchodu, či rekreácie. Voda je našou súčasťou. Ľudské embryo obsahuje až 93% vody, dospelý človek približne 60%. Bez vody by nemohli prebiehať životné funkcie v bunkách, ktoré sú základnou fyziologickou jednotkou živých organizmov. Úplné prerušenie príjmu tekutín vyvoláva veľmi závažné zmeny v celom organizme, ktoré v priebehu 5 – 7 dní môžu spôsobiť smrť. A preto je namieste mať na pamäti slová jednej piesne „Pite vodu, pite pitnú vodu, pite vodu a nepite rum..“

Woda-podstawa życia. Informacje ogólne, różne formy wody, ochrona wód

„Woda, woda, woda, padasz nam z nieba. Mały deszczyk sprawi przyjemność, ugasi pragnienie natury...“

Woda. Życiodajny płyn, na który ludzie zwracali uwagę od niepamiętnych czasów. Fizycy, chemicy, biolodzy i technicy. Wszyscy ją badali. A jednak wciąż jest owiana wieloma tajemnicami.

Płynna, stała, ale też niewidoczna, czasem zimna, czasem ciepła. Przejrzysta i mętna, zanieczyszczona i idealnie czysta. Oceany, rzeki, strumienie są jej pełne. Nawet twarda ziemia, po której chodzimy i niebo, na które tak często patrzymy. Stworzyła warunki do powstania życia na Ziemi i żadna reakcja chemiczna nie może się bez niej obejść. Każda komórka naszego ciała jest od niej egzystencjalnie zależna. Tj. woda!.

Jej znaczenie jest tak wyjątkowe, że powinniśmy ją chronić jako największy dar. Na ziemi występuje w ogromnych ilościach, a jednak miliony ludzi na tej planecie cierpią z powodu jej niedoboru. Jesteśmy świadkami, jak niewrażliwie ją traktujemy. Wlewamy do niej chemikalia, wrzucamy do niej śmieci, a jeśli mamy jej dość, tak ją marnujemy. Próbuje ją kontrolować, ale ona bezlitośnie wraca nam każdy cios, jaki jej zadajemy.

Nikt nie wie, ile czasu zajmie człowiekowi, aby zaczął zachowywać się z godnością. Nikt z nas nie może zdecydować za „ludzkość“, która w liczbie przekroczyła już 6 miliardów, ale każdy może zdecydować sam za siebie. I każdy z nas może zainspirować innych do docenienia wody. Może to zrobić, poprzez wskazanie jej niesamowitych cech i tajemnic, które skrywa. Ciekawość jest najlepszą siłą napędową wiedzy, a wiedza z kolei daje nam siłę do działania.

Woda to prosty związek chemiczny składający się z dwóch atomów wodoru i jednego atomu tlenu, jest podstawowym warunkiem istnienia życia na Ziemi i stanowi znaczną część organizmów żywych.

W normalnej temperaturze i ciśnieniu jest bezbarwna, przejrzysta i bezwonna. W naturze występuje w trzech różnych stanach: w stanie stałym jako lód i śnieg, w cieczy jako woda i w stanie gazowym jako para wodna.

W porównaniu z innymi płynami ma wyjątkowe właściwości chemiczne i fizyczne. Naukowcy policzyli dziesiątki różnych anomalii (odchyień), których nie

zaobserwowano w innych płynach. Zaskakujący jest fakt, że woda nie jest gazem w temperaturze pokojowej (25 °C) i pod ciśnieniem 1 atm, ale cieczą. Prawie wszystkie substancje o wyższej masie cząsteczkowej, w tym woda, są w tych warunkach gazami. Innym niezwykłym objawem jest to, że zamrożona woda zwiększa swoją objętość w przeciwieństwie do innych płynów, które ją zmniejszają. Zdumiewa nas również niezwykle wysoka temperatura wrzenia wody, nierównomierne ogrzewanie, a także niesamowita zdolność rozpuszczania dużych ilości substancji. Te i wiele innych wyjątkowych cech wpływają na życie na Ziemi. A dzięki czemu woda ma swoje „cudowne zdolności“? Odpowiedź jest stosunkowo prosta. Skład chemiczny i budowa molekularna.

A skąd pochodzi woda? Woda wyparowuje z oceanów, rzek, jezior i powierzchni ziemi. Paruje z powierzchni roślin i zwierząt. W powietrzu wraz ze spadkiem temperatury para wodna osadza się (kondensuje, skrapla się), gromadzi się i tworzy chmury. Z chmur woda wraca się na ziemię w wyniku opadów, które najczęściej przybierają formę deszczu lub śniegu. Na powierzchni Ziemi część wody gromadzi się i odpływa jako woda powierzchniowa. Jej część wyparowuje lub przedostaje się pod powierzchnię ziemi i uzupełnia zapasy wód gruntowych. Po pewnym czasie woda gruntowa wypływa na powierzchnię w postaci źródeł lub wypełnia ciekłe wodne. Z cieków wodnych woda wraca do morza. A wiesz, co jest w tym najciekawszego? Całkowita ilość wody nie zmienia się w cyklu, ale pozostaje taka sama przez cały czas.

„Człowieku, pamiętaj, że jesteś prochem i w proch się obrócisz“. Nawet biblijna istota ludzka nie obejdzie się bez wody. Człowiek nie używa wody tylko jako środka produkcji, handlu czy rekreacji. Woda jest częścią nas. Zarodek ludzki zawiera 93% wody, dorosły człowiek około 60%. Bez wody funkcje życiowe nie mogłyby zachodzić w komórkach, które są podstawową fizjologiczną jednostką organizmów żywych. Całkowite przerwanie przyjmowania płynów powoduje bardzo poważne zmiany w całym ciele, co może spowodować śmierć w ciągu 5-7 dni. Dlatego ważne jest, aby pamiętać o słowach jednej piosenki“
Pij wodę, pij wodę pitną, pij wodę i nie pij rumu“

Nachádza sa v krajinársky mimoriadne zaujímavom prostredí regiónu Horného Spiša, približne 5 km severne od okresného mesta Stará Ľubovňa. Poloha obce poskytuje možnosti vyžitia pre každého návštevníka územia, a to či sa tu ubytuje a podniká cesty z kľudného vidieka do okolia alebo aj pre jednodňového turistu. Kamkoľvek sa z obce rozhodneme vyraziť, nájdeme niečo zaujímavé. Pre milovníkov kultúry sa doslova na dosah ruky nachádza jedna z najnavštevovanejších slovenských pamiatok, Ľubovniansky hrad. V susednej obci Litmanová sa nachádza svetoznáme pútnické miesto zviazané so zjaveniami Panny Márie. V neďalekej obci Hniezdne zas návštevník nájde pokrm nie pre dušu, ale pre žalúdok a môže si pochutiť na čokoládových výrobkoch v miestnej čokoládovni. A ešte o kúsok ďalej v obci Vyšné Ružbachy sa nachádzajú hneď dva európske unikáty – sochárske sympóziu pod holým nebom a travertínový kráter. Avšak všade, kde sa človek v tomto regióne pohne, je očarený tunajšou prírodou. Je tu náš najmenší národný park, Pieninský NP, ako na dlani sú naše najväčšie veľhory – Vysoké a Belianske Tatry, ale svoje čaro má aj údolie rieky Poprad lemované vrcholmi Ľubovnianskej vrchoviny a Levočských vrchov a Spišskej Magury. Prvé písomné zmienky o samotnej obci sa objavujú v roku 1329. Počas svojho vývoja mala obec niekoľko pomenovaní. Okrem nemeckých a maďarských pomenovaní od roku 1869 sa objavuje pomenovanie ORJABINA. Dnešné slovenské pomenovanie používa obec od roku 1948. Kataster obce zaberá 2289 ha, jeho najvyšší bod má nadmorskú výšku 838 m. V obci žije viac než 900 obyvateľov, a to hlavne rusínskej národnosti. Predkovia dnešných Jarabinčanov boli svetoznámi drotári, ktorí sa úžitkovým drotárstvom živilí nielen v Európe, ale aj v zámorí. Ale za drotármi nezaostávali ani miestni garbiari, či tkáčky.

Rabka-Zdrój sa nachádza na rušnej križovatke ciest spájajúcich Krakov – Zakopané a Bielsko-Biała – Stary Sącz. A nielen z toho Rabka-Zdrój ťaží. Toto mestečko je významným kúpeľným miestom, ktorého význam presahuje hranice malopoľského regiónu. Katastrálne územie má rozlohu 69 km². Mestečko sa rozprestiera v údolí rieky Rabka a jej prítokov pozostávajúcich z potokov Poniczanka i Słonka. Pod špecifický krajinný ráz sa podpisujú stráne pohorí Gorców a Beskydu Wyspowého.

Najväčším bohatstvom Rabky-Zdrój sú slané minerálne pramene a s nimi úzko späté kúpeľníctvo. Solanka má mimoriadne účinky na ľudský organizmus a vzhľadom na obsah jódu a brómu jej patrí prvenstvo v Európe. Rabka-Zdrój nie je len o liečivých prameňoch, je aj o kvalitnom oddychu a s tým spojenej rekreácii, histórii, folklóre, turistike a športe.

Rabka-Zdrój vďaka atraktívnej polohe je dokonalým miestom odpočinku hlavne pre tých, ktorí vyhľadávajú aktívne trávenie voľného času. Pre turistu sú lákavé Gorce a Beskyd Wyspowy. Prejsť sa dajú po turistickej trase s názvom „Szlak Papieski“. Chodník vedie miestami, ktoré kedysi obdivoval aj pápež Ján Pavol II. Rabka ponúka aj jazdecké areály, športové areály, tenisové kurty, v zime ľadové ihrisko či bežecké trasy aj v samotnom kúpeľnom areáli.

Najväčšia atrakcia pre najmenších návštevníkov a mládež je jednoznačne, podľa mnohých najobľúbenejší zábavný park v Poľsku, RABKOLAND.

Jarabina - letecký pohľad / Jarabina - widok z lotu ptaka

Znajduje się w szczególnie interesującym środowisku krajobrazowym Górnego Spisza, około 5 km na północ od miasta powiatowego Stara Lubowla. Położenie wsi stwarza możliwości każdemu odwiedzającemu ten obszar, zarówno temu, kto chce się tu zakwaterować i wyruszyć na wycieczki z cichej wioski do okolicy, jak i jednodniowego turysty. Gdziekolwiek z wioski zdecydujemy się wyruszyć, znajdziemy coś ciekawego. Dla miłośników kultury, jeden z najczęściej odwiedzanych słowackich zabytków, zamek Lubowla, jest dosłownie na wyciągnięcie ręki.

W sąsiedniej miejscowości Litmanova znajduje się znane na całym świecie miejsce pielgrzymkowe związane z objawieniami Matki Boskiej. W pobliżu wsi Hniezdne odwiedzający znajdzie pożywienie dla duszy, ale i dla żołądka i będzie mógł delektować się wyrobami czekoladowymi w miejscowej fabryce czekolady. Nieco dalej we wsi Vyšné Ružbachy znajdują się dwa europejskie unikaty- sympozium rzeźbiarskie pod gołym niebem i trawertynowy krater. Jednak wszędzie tam, gdzie człowiek porusza się w tym regionie, zachwyca go lokalna przyroda. Jest tu nasz najmniejszy Park Narodowy, Pieniński Park Narodowy, a nasze największe góry są na wyciągnięcie ręki- Tatry Wysokie i Bielskie, ale swój urok ma też dolina rzeki Poprad, otoczona szczytami Ľubovnianskej vrchoviny i Levočských szczytów i Spišskej Magury.

Pierwsza pisemna wzmianka o samej wsi pojawia się w 1329 roku. W okresie jej rozwoju wieś miała kilka nazw. Oprócz nazw niemieckich i węgierskich od 1869 roku pojawia się nazwa ORJABINA. Dzisiejsza nazwa słowacka jest używana przez wieś od 1948 roku. Obszar wsi zajmuje 2289 ha, jej najwyższy punkt ma wysokość 838 m n.p.m. Wieś liczy ponad 900 mieszkańców, głównie narodowości rusińskiej. Przodkami dzisiejszych mieszkańców Jarabiny byli znani na całym świecie druciarze, którzy utrzymywali się z druciarstwa użytkowego nie tylko w Europie, ale także za morzem. Ale miejscowi garbierze lub tkacze nie pozostawali w tyle za druciarzami.

Rabka-Zdrój położona jest przy ruchliwym skrzyżowaniu dróg łączących Kraków-Zakopane i Bielsko-Biała- Stary Sącz. I nie tylko to Rabka – Zdrój wykorzystuje. Miasto jest ważnym uzdrowiskiem, którego znaczenie wykracza poza granice Małopolski. Obszar katastralny ma powierzchnię 69 km². Miasto leży w dolinie rzeki Rabki i jej dopływów składających się z potoków Poniczanka i Słonka. Wyjątkowy charakter krajobrazu nadają stoki Gorców i Beskidu Wyspowego.

Największym bogactwem Rabki-Zdroju są słone źródła mineralne i ściśle z nimi związane uzdrowisko. Solanka ma niezwykle działanie na organizm człowieka, a dzięki zawartości jodu i bromu jest liderem w Europie. Rabka – Zdrój to nie tylko lecznicze źródła, ale to także jakościowy wypoczynek i towarzyszące mu rekreacja, historia, folklor, turystyka i sport.

Rabka-Zdrój dzięki swojemu atraktywnemu położeniu jest idealnym miejscem wypoczynku, szczególnie dla osób poszukujących aktywnego wypoczynku. Gorce i Beskidy Wyspowe są atrakcyjne turystycznie. Spacerować można szlakiem turystycznym " Szlak Papieski". Ścieżka prowadzi do miejsc, które niegdyś podziwiał Papież Jan Paweł II.

Rabka oferuje również tereny jeździeckie, tereny sportowe, korty tenisowe, zimą lodowisko oraz trasy biegowe na terenie samego uzdrowiska.

Największą atrakcją dla najmłodszych gości i młodzieży jest niewątpliwie a według wielu najpopularniejszy w Polsce park rozrywki RABKOLAND.

Rabka - lotecký pohľad / Rabka - widok z lotu ptaka

Jarabina - pod špecifický ráz jarabinskej krajiny sa podpísalo niekoľko faktorov. Prvým je geologická stavba územia. Najbližšie okolie obce Jarabina tvoria predovšetkým krinoidové, hľuznaté a kalpionelové vápence. Na území nad obcou Jarabina sa nachádza Jarabinský prielom, tvorený čorštýnskou jednotkou z vápencov strednej a vrchnej Jury. Krinoidné vápence sú pozostatkom morských organizmov, ktoré vytvárali rozsiahle kolónie na dne plytkých morí. Tie postupne odumierali a padali na morské dno, kde sa z ich schránok vytvárala hrubá vrstva. Nie je veľkou zvláštnosťou najst' ich skamenené pozostatky aj dnes. Následne sa začal geologický proces, pri ktorom začali vznikať pohoria, jednoducho nazývaný vrásnenie, ale odborne orogenéza. Tak vzniklo 650 km dlhé Bradlové pásmo, súčasťou ktorého je aj Jarabina. Následne voda dokončila celé dielo. Potok Malý Lipník si „prehrýzol“ cestu skrz vápencové skalné steny, čím sa vytvoril turistami navštevovaný Jarabinský prielom. Práve voda, ako nenápadný sochár s citom pre detail, z tohto miesta vytvorila jedinečné územie, ktoré je vhodné pri potulkách týmto krajom navštíviť. Túra z obce do prielomu a späť zaberie maximálne 3 hodiny. Pre pozorných turistov a fotografov zrejme dvakrát toľko.

Rabka - Zdroj - najväčším bohatstvom sú slané minerálne pramene a s nimi úzko späté kúpeľníctvo. Solanka má mimoriadne účinky na ľudský organizmus. Osoží ako prevencia, ale využíva sa aj pri liečbe srdcovo-cievnych, dýchacích, reumatických a nervových ochoreniach. Srdcom areálu kúpeľov je nepochybne kúpeľný park (Park Zdrojowy) v štýle anglických záhrad. Jeho farebnosť a vône kvitnúcich kvetín a exotických stromov dopĺňajú hlasy stoviek spevavcov. Najintenzívnejší zážitok je na jar. V tomto parku sa nachádza okrem promenádnych chodníkov aj kúpeľná atrakcia, ktorá zatiaľ v malopolskom regióne nemá páru. V blízkosti prameňa Helena sa nachádza voľne dostupné „prírodné inhalátorium“ so špecifickou mikroklímou, pod ktorú sa podpísala tunajšia slaná voda Solanka.

Jarabinský prielom

Jarabina - na špecifický charakter Jarabiny zložilo sa niekoľko faktorov. Prvým je geologická stavba územia. Najbližšie okolie obce Jarabina tvoria predovšetkým krinoidové, hľuznaté a kalpionelové vápence. Na území nad obcou Jarabina sa nachádza Jarabinský prielom, tvorený čorštýnskou jednotkou z vápencov strednej a vrchnej Jury. Krinoidné vápence sú pozostatkom morských organizmov, ktoré vytvárali rozsiahle kolónie na dne plytkých morí. Tie postupne odumierali a padali na morské dno, kde sa z ich schránok vytvárala hrubá vrstva. Znaženie ich skamenených pozostatkov nie je dnes veľkou osobitosťou. Následne sa začal geologický proces, pri ktorom začali vznikať pohoria, jednoducho nazývané vrásnenie, ale odborne orogenéza. Tak vzniklo 650 km dlhé Bradlové pásmo, súčasťou ktorého je aj Jarabina. Následne voda dokončila celé dielo. Potok Malý Lipník si „prehrýzol“ cestu skrz vápencové skalné steny, čím sa vytvoril turistami navštevovaný Jarabinský prielom. Práve voda, ako nenápadný sochár s citom pre detail, z tohto miesta vytvorila jedinečné územie, ktoré je vhodné pri potulkách týmto krajom navštíviť. Túra z obce do prielomu a späť zaberie maximálne 3 hodiny. Pre pozorných turistov a fotografov zrejme dvakrát toľko.

Rabka - Zdroj - Najväčším bohatstvom sú slané minerálne pramene a s nimi úzko späté kúpeľníctvo. Solanka má mimoriadne účinky na ľudský organizmus. Osoží ako prevencia, ale využíva sa aj pri liečbe srdcovo-cievnych, dýchacích, reumatických a nervových ochoreniach. Srdcom areálu kúpeľov je nepochybne kúpeľný park (Park Zdrojowy) v štýle anglických záhrad. Jeho farebnosť a vône kvitnúcich kvetín a exotických stromov dopĺňajú hlasy stoviek spevavcov. Najintenzívnejší zážitok je na jar. V tomto parku sa nachádza okrem promenádnych chodníkov aj kúpeľná atrakcia, ktorá zatiaľ v malopolskom regióne nemá páru. V blízkosti prameňa Helena sa nachádza voľne dostupné „prírodné inhalátorium“ so špecifickou mikroklímou, pod ktorú sa podpísala tunajšia slaná voda Solanka.

Park Zdrojowy

Oblaz – vpravo nad obcou sa týči nenápadný kopec porastený prevažne borovicami a smrekovcami. Je však výbornou voľbou na krátke prechádzky prírodou. Dá sa tu len tak posedieť si a pokochať sa východom či západom slnka, pohrúžiť sa do spevu vtákov, ktorý je tu v tom čase najintenzívnejší.

Jarabinský prielom – patrí k turisticky najzaujímavejším lokalitám nielen obce Jarabina, ale aj v širokom okolí. Prielom je vytvorený činnosťou potoka Malý Lipník. Padajúca voda a s ňou pohybujúce sa štrky a piesky vymodelovali miskovité priehlbne - tzv. krútnavové hrnce. Ich priemer je až 3 m a hĺbka 1 - 3 m. Horná časť prielomu je široká niekoľko desiatok metrov s vysokými stenami a strmými svahmi. Spodná časť za kameňolomom je asi 100 m dlhá a úzka o šírke okolo 1,5 - 5 m. Dĺžka prielomu je okolo 800 m. Toto miesto je vhodné navštíviť počas celého roka, avšak koho by lákalo vyzuť sa a ponoriť nohy do chladnej vody musí byť ostražitý, aby ho za palec necvakol rak riečny. Jarabinský prielom je jedno z mála miest, kde tento vzácny živočích ešte prežíva. Prielom je súčasťou siete chránených území európskeho významu NATURA 2000.

Čertova skala – (Ščinovačka) – je vysoká skalná stena s peknými výhľadmi na okolie, ku ktorej sa dostaneme turisticky značeným chodníkom po absolvovaní prielomu.

Topoľová alej – poľná cesta medzi obcou Jarabina a rybníkom Vengliská pri meste Stará Ľubovňa je najdlhšou a najstaršou alejou tohto druhu nielen v okrese Stará Ľubovňa, ale aj v susedných okresoch Kežmarok a Sabinov. Alej je na takmer dvoch kilometroch tvorená desiatkami topoľov. Chcete vedieť koľko ich je? Máte možnosť alej navštíviť a stromy spočítať.

Čertova skala

Chránené stromy – pamätník prírody

Chránené stromy sú dreviny s vysokou prírodnou, kultúrnou, historickou, vedeckou alebo krajinotvornou hodnotou. Túto hodnotu nadobúdajú hlavne svojím vekom a od toho sa odvíjajúci neobyčajnými rozmermi. V Rabke a okolí rastú prastaré stromy, ktoré sú nemými svedkami dávnej minulosti.

Medzi takéto stromy patria aj tie, ktoré obklopujú historický Kostol sv. Márie Magdaleny (Múzeum Wł. Orkana) na ul. Orkana. Duby majú úctyhodné obvody kmeňa 450 až 640 cm, lipy veľkolisté s 180 až 280 cm, jasene a jeden javor 280 až 470 cm. Niektoré duby a lipy boli vysadené už v roku 1637.

Park Zdrojowy je jedinečné miesto v meste Rabka-Zdrój. Jeho počiatky siahajú do druhej polovice 19. storočia. Park sa nachádza v centre kúpeľov a zaberá plochu 30 ha.

Západná časť Slnecná zóna, predstavuje reprezentatívny a oddychový priestor. Pripravilo sa tu 10 tematických záhrad s rôznymi rastlinami vrátane ružovej záhrady, skalky či vresoviska. Druhou (východnou) časťou parku je tzv. tieňová zóna zameraná na relax v prírode. Má charakter a atmosféru anglického parku. Chodníky v parku sa tiahnu v rovných líniách pomedzi vysoké stromy a kríky.

Okrem krásnej prírody ponúka park návštevníkom možnosť využiť množstvo športových zariadení na chodníku zdravia, vonkajšiu posilňovňu, kurty na plážový volejbal, tenisové kurty a detské ihriská.

Lesný náučný chodník - len asi 15 minút chôdze od centra mesta Rabka-Zdrój sa v lesnej húštine nachádza náučný chodník. Nachádza sa pri Podhalanskej ceste, na lokalite Krzywoń, pri žltej značke vedúcej na Piątkowa Góra. Náučný chodník bol pre turistov a miestnych obyvateľov, ktorí hľadajú odpočinok v krásnej prírode a zároveň chcú aktívne tráviť voľný čas.

Okrem toho na trase nájdeme jazierko, močiar, vyhliadku, prameň a studňu, a tiež veľa zaujímavosti o prírode podaných prostredníctvom náučných panelov. Sú tu informácie o tom, aké stromy tu rastú, aké tu žijú vtáky, plazy či obojživelníky.

Piåtkowa Góra

Necelých 5,5 km od mesta Rabky-Zdrój sa nachádza turisticky zaujímavé miesto Piåtkowa Góra (715 m n. m.)

Vyhliadková veža na Polczakówce

Približne 3 km severne od centra Rabky sa nachádza Kráľova hora (Królewska Góra). Od roku 2011 na tomto mieste stojí 25m vysoká vyhliadková veža. Veža zo svojho najvyššieho poschodia ponúka panoramatické pohľady na Gorce, Beskid Wyspowy, Babiu horu a Tatry.

Obłaz - po prawej stronie nad wsią, wznosi się niepozorne wzgórze porośnięte głównie sosnami i świerkami. Jest to jednak doskonały wybór na krótkie spacerki na łonie natury. Możesz tu po prostu usiąść i cieszyć się wschodem i zachodem słońca, zanurzyć się w śpiewie ptaków, który jest wtedy najbardziej intensywny.

Przełom Jarabiński - należy do najciekawszych miejsc turystycznych nie tylko w miejscowości Jarabina, ale także w szerszym regionie. Przełom jest wynikiem działalności potoku Mały Lipnik. Spadająca woda oraz poruszający się wraz z nią żwir i piasek ukształtowały miskowe zagłębienia- tzw. Garnki skrętne. Ich średnica dochodzi do 3m, a głębokość 1-3m. Górna część przełomu ma kilkadziesiąt metrów szerokości z wysokimi dziurami i stromymi zboczami. Dolna część za kamieniołomem ma około 100 m długości i jest wąska oraz około 1,5-5 m szerokości. Długość przełomu to około 800m. To miejsce można odwiedzać przez cały rok, ale kto skusiłby się zdjąć buty i zanurzyć nogi w zimnej wodzie, musi uważać, aby nie został uszczypnięty przez raka rzecznoego. Przełom Jarabiński jest jednym z niewielu miejsc, w których to rzadkie zwierzę nadal żyje. Przełom jest częścią sieci obszarów chronionych NATURA2000 o znaczeniu europejskim.

Czercia skała - (Ščinovačka) - to wysoka skalna ściana z ładnymi widokami na okolicę, do której po przełomie prowadzi szlak turystyczny.

Aleja Topoli - polna droga między miejscowością Jarabina a stawem Vengliška w pobliżu miasta Stara Lubowla jest najdłuższą i najstarszą tego typu aleją nie tylko w powiecie starolubowlańskim, ale także w powiatach Kežmarok i Sabinov. Aleję tworzą dziesiątki topoli na długości około 2 km. Chceś wiedzieć, ile ich jest? Masz okazję zobaczyć aleję i policzyć drzewa.

Starożytne drzewa - sosna zwyczajna

Drzewa chronione to rośliny drzewiaste o dużej wartości przyrodniczej, kulturowej, historycznej, naukowej lub krajobrazowej. Zdobyczą tę wartość głównie ze względu na swój wiek i wynikające z niego niezwykle wymiary. W Rabce i okolicach rosną stare drzewa, które są niemymi świadkami zamierzcłej przeszłości. Do takich drzew należą te, które otaczają zabytkowy kościół św. Marii Magdaleny (Muzeum Wł. Orkana) na ul. Orkana. Dęby mają godne podziwu obwody pnia od 450 do 640 cm. , lipy wielokwiatowe od 180 do 280 cm, jesiony i jeden klon od 280-470 cm. Niektóre dęby i lipy sadzono już w 1637 roku.

Park Zdrojowy to wyjątkowe miejsce w Rabce-Zdroju. Jego początki sięgają drugiej połowy XIX wieku. Park położony jest w centrum uzdrowiska i zajmuje powierzchnię 30 hektarów. Zachodnia część słonecznej strefy to reprezentacyjna i relaksująca przestrzeń. Przygotowano tu 10 ogrodów tematycznych z różnorodną roślinnością w tym ogród różany, ogród skalny i wrzosowisko. Druga (wschodnia) część parku to tzw. Strefa cienia nastawiona na relaks na łonie natury. Ma charakter i klimat parku angielskiego. Ścieżki w parku ciągną się prostymi liniami między wysokimi drzewami i krzewami. Oprócz pięknej przyrody park oferuje możliwość korzystania z szeregu obiektów sportowych na ścieżce zdrowia, siłowni zewnętrznej boisk do siatkówki plażowej kortów tenisowych i placów zabaw.

Leśna ścieżka dydaktyczna - tylko około 15 minut spacerem od centrum Rabki-Zdroju, w leśnej gęstwinie przebiega ścieżka dydaktyczna. Leży przy drodze Podhalańskiej, w miejscowości Krzywoń, na żółtym szlaku prowadzącym na Piatkową Górę. Ścieżka dydaktyczna była przeznaczona dla turystów i mieszkańców, którzy szukają relaksu na łonie pięknej przyrody a jednocześnie chcą aktywnie spędzić wolny czas. Dodatkowo na trasie znajdziemy staw, bagno punkt widokowy, źródło i studnię, a także wiele ciekawych rzeczy o przyrodzie prezentowanych na panelach edukacyjnych. Są na nich informacje, jakie drzewa tu rosną jakie żyją ptaki, gady czy płazy.

Piatkowa Góra

Niecałe 5,5 km od miasta Rabka-Zdrój znajduje się ciekawe turystycznie miejsce Piatkowa Góra (715m n.p.m.)

Wieża widokowa na Polczakówce

Około 3km na północ od centrum Rabki znajduje się Królewska Góra. Od 2011 roku istnieje 25-metrowa wieża widokowa. Z wieży z najwyższego piętra rozciąga się panoramiczny widok na Gorce, Beskid Wyspowy, Babią Górę i Tatry.

História Jarabiny

Prvé písomné zmienky o samotnej obci sa však objavujú v roku 1329. Počas svojho vývoja mala niekoľko pomenovaní, okrem nemeckých názvov však väčšinou obec volali ORJABINA a svoje dnešné slovenské pomenovanie dostala v roku 1948.

Listina z roku 1329, na ktorú sa obyvatelia obce odvolávali ako na svoju zakladajúcu listinu, im potvrdil poľský kráľ Žigmund Augustín v roku 1548 a 1564.

V roku 1412 dal kráľ Žigmund vyhotoviť v Záhrebe latinsky písanú zálohovú listinu, v ktorej sú podrobne uvedené spišské mestá, hrady, dediny, ktoré dáva do zálohu Poľsku. Patrila k nim aj Jarabina. Záloh trval až do výmeny, ktorú učinila Mária Terézia, s návratom do Rakúsko-Uhorska v roku 1772.

V prvej polovici 16. storočia sa tu usídlili Valasi – Rusíni, ktorí so sebou priniesli osobitný spôsob hospodárenia, spočívajúci v chove dovtedy u nás neznámeho vysokohorského valašského dobytká, predovšetkým oviec a taktiež vlastnú právnu sústavu – valašské právo.

V tomto období boli vedľa seba usadení roľníci na nemeckom dedinskom práve a valašskí gazdovia. Obec Jarabina mala 13 celých gazdovstiev a 5 takzvaných záhradníkov (želiarov). Obyvatelia museli pre panstvo spolu kosiť s obyvateľmi Kamienky lúky na Pustých poliach. Etnograf Ján Čaplovič vo svojom Topograficko-štatistickom archíve z roku 1821, okrem iných spišských obcí, spomína aj Jarabinu: „Jarabina je preslávená svojimi garbiarňami, v ktorých sa pripravuje nádherná podrážková koža. Niekedy tu prichádzajú zo všetkých menovaných dedín všeobecne známi drotári (obyvatelia týchto dedín sú svalnatí – dobre stavaní a zdraví ľudia). Drotári krížom-krážom prechádzajú rakúsky cisársky štát a sčasti robia okenné mreže. Pri týchto činnostiach preukazovali veľkú šikovnosť.“

Jarabina si v roku 1850 získala slávu významnou udalosťou. Táto dedina dostávala viedenský Visnyk písaný ich rodným jazykom ako prvá na celom území Uhorska. K našim obciam

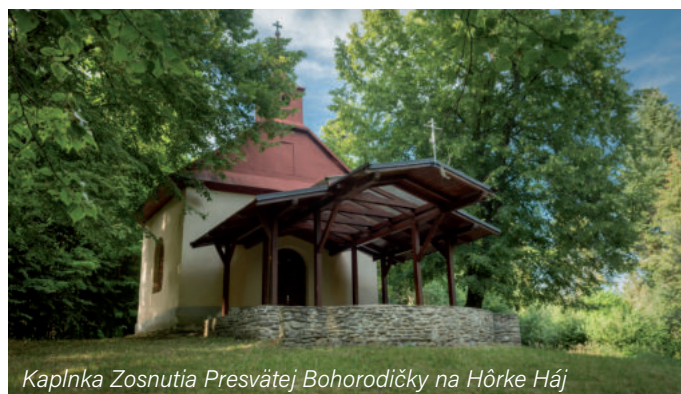
neodmysliteľne patria sakrálne stavby. Sú vyjadrením umeleckej vyspelosti a zároveň duchovnej kultúry národa. Dodnes patria k významným historickým a architektonickým pamiatkam, vo väčšine prípadov ide o stále živé stavby, dodnes slúžiace svojmu pôvodnému účelu. Inak tomu nie je ani v Jarabine a okolí.

Pravoslavný chrám Usnutia Presvätej Bohorodičky

Pamiatky Jarabiny:

- Gréckokatolícky chrám zasvätený Narodeniu Presvätej Bohorodičky z roku 1809
- Pravoslavný chrám Usnutia Presvätej Bohorodičky, novodobou stavbou z roku 1996. V období rokov 1950 -1995 k pravoslávny m bohoslužbám slúžil už spomenutý gréckokatolícky chrám.
- Kaplnka Zosnutia Presvätej Bohorodičky na hôrke Háj

Kaplnka Zosnutia Presvätej Bohorodičky na Hôrke Háj

Gréckokatolícky chrám zasvätený Narodeniu Presvätej Bohorodičky

Obecný amfiteáter

Atrakcje historyczne Jarabiny i okolicy.

Historia Jarabiny

Pierwsze pisemne wzmianki o samej miejscowości pojawiają się w 1329 roku. W czasie rozwoju miała kilka nazw, oprócz nazw niemieckich, wieś nosiła nazwę ORJABINA, a obecną nazwę słowacką otrzymała w 1948 r. Dokument z 1329 r., do którego mieszkańcy odnosili się jako dokumentu założycielskiego, potwierdził im polski król Zygmunt August w 1548 i 1564r. W roku 1412 król Zygmunt zlecił spisanie w Zagrzebiu po łacinie dokument w którym wyszczególniono miasta, zamki i wsie spiskie, które przekazuje Polsce. Należała również do nich Jarabina. Zaliczka trwała do wymiany dokonanej przez Marię Teresę, powracającej do Austro-Węgier w 1772 roku.

W pierwszej połowie XVI wieku osiedlili się tu Wołosy-Rusini, którzy przywieźli ze sobą specjalny sposób gospodarowania, polegający na hodowli nieznanego dotąd bydła wołoskiego, zwłaszcza owiec, a także własny system prawny- prawo wołoskie. W tym okresie chłopcy osiedlali się obok siebie na niemieckim prawie wiejskim i wołoskimi rolnikami. We wsi Jarabina było 13 gospodarstw i 5 tzw. ogrodników. Mieszkańcy musieli kosić łąki na Pustych polach panom razem z mieszkańcami Kamiarki. Ján Čaplovič etnograf, wspomina Jarabinę w swoim Archiwum topograficzno-statystycznym z 1821 r. Między innymi w spisach „ Jarabina słynie z garbarni, w których przygotowuje się piękną skórę podeszwową. Niekiedy tu przychodzą ze wszystkich wymieionych wiosek, ogólnie znani druciarze (mieszkańcy tych wsi są muskularni-dobrze zbudowani i zdrowi ludzie) Druciarze przecinają austriackie państwo cesarskie wzdłuż i wszerz robiąc kraty okienne. W tych czynnościach wykazali się wielką zręcznością“. W 1850 roku Jarabina zasłynęła znaczącym wydarzeniem. Wioska ta jako pierwsza na całym terytorium Węgier otrzymała wiedeński Visnyk napisany w ich ojczystym języku. Budynki sakralne

Kościół greckokatolicki pod wezwaniem Narodzenia NMP

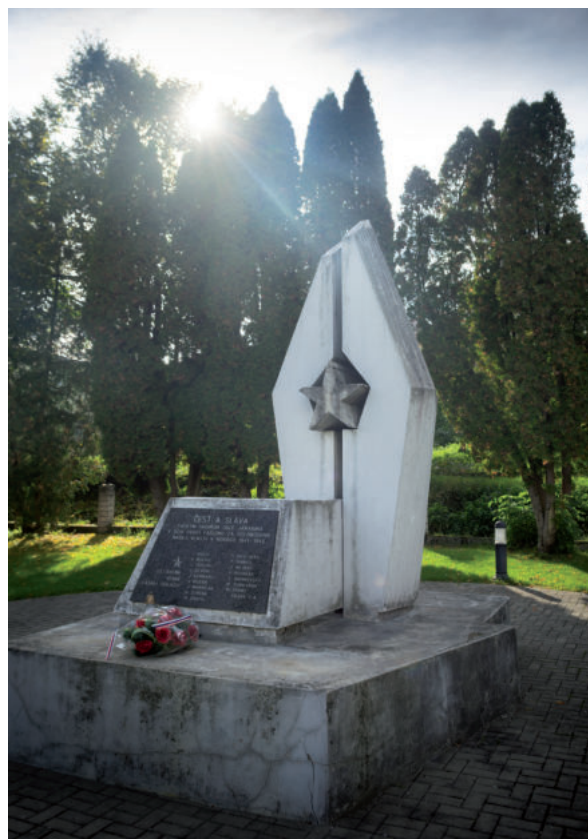
są nieodłączną cześcią naszych wsi. Są wyrazem artystycznej dojrzałości i jednocześnie duchowej kultury narodu. Do dziś należą do ważnych zabytków historycznych i architektonicznych, w większości są to nadal żywe budynki, nadal spełniające swoje pierwotne przeznaczenie.

Cerkiew Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny

Zabytki Jarabiny:

- Kościół greckokatolicki pod wezwaniem Narodzenia NMP 1809 roku
- Cerkiew Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, nowoczesna budowla z 1996 roku.
- W latach 1950 -1995 wspomniany już kościół greckokatolicki służył do nabożeństw..
- Kaplica Wniebowzięcia NMP na górze Haj

Pomnik poległych bohaterów

História Rabky-Zdrój

Prvá písomná zmienka pochádza z 13. stor. a objavuje sa v dokumente krakovského kniežaťa Boleslava V. Hanblivého (poľsky Bolesław V. Wstydlivy) z roku 1254. Zmienka sa týka miestnych solivarov, čo svedčí o tom, že rabčianske soľanky boli už v tej dobe známe a cenené. V roku 1364 sa objavuje prvá zmienka o lokalizácii Rabky. Poľský kráľ Kazimír III. Veľký dal Mikulášovi z Ústia (poľsky Mikołajowi z Uścia) územie medzi riekami Raba, Słona, Łętownią i Kasiną.

V roku 1557 vznikla prvá rabčianska farnosť, v roku 1565 bol vybudovaný drevený kostol, ktorý bol z neznámych príčin v roku 1581 zničený. Na jeho mieste bol v rokoch 1600 -1606 postavený nový kostol zo smrekovca opadavého. Toto dielo existuje dodnes. Od roku 1936 bol tento objekt zmenený na Múzeum Wladislawa Orkana.

Po roku 1596 Rabka často menila vlastníkov. Aj napriek tomu Rabčania vždy využívali soľanku, či už na liečenie alebo v kuchyni. Prelom nastal v roku 1813, keď vo vtedajšom Poľsku bolo úsilie vytvoriť monopol so soľou a v Rabke došlo k zasypaniu prameňov.

V prvej polovici 19. stor. dedič Rabky Julián Zubrzycki založil tunajšie kúpele. Míľnikom kúpeľníctva v Rabke bol rok 1858, kedy bola vykonaná prvá chemická analýza soľanky. Rozbory potvrdili výnimočnosť soľanky. Analýza obsahu jódu a brómu potvrdila prvenstvo soľanky v rámci Európy. V roku 1861 boli zasypané žriedla „Maria“, „Rafaela“, „Kazimierz“, „Krakus“, „Helena“ očistené a v roku 1864 boli kúpele oficiálne otvorené pre verejnosť.

V roku 1887 ako prvé v Poľsku a tretie v Európe bolo v Rabke založené Oddelenie pre liečenie detí trpiacich skrofulózou (poz. skrofulóza je tuberkulózne ochorenie podvýživených detí prejavujúce sa zdurením miazgových uzlín, obyč. na krku).

Kúpele sa rozrástli veľmi rýchlo. V roku 1864 kúpele navštívilo 120 osôb, v roku 1939 to bolo 30 153 osôb. Tento dynamický rozvoj zastavila až II. svetová vojna.

Múzeum koľajových vozidiel a železničných zariadení v Chabówke

V povojnovom období (rok 1948) v Rabke vznikol Inštitút tuberkulózy a pľúcnych chorôb. V rokoch 1956-1986 bol jeho riaditeľom prof. Ján Rudnik, autor súčasnej detskej pneumológie.

V roku 1953 Rabka získava štatút mesta a v r. 1977 Rabka predstavila svoj výstižný erb – polovica erbu vyobrazuje Slnko a na druhej polovici je usmievať detská tvár.

Vrátime sa ešte do roku 1949 a pripomenieme si krásny počín, ktorý spríjemnil liečebný pobyt tisíciam detí. Niekedy deti nemali traumy len zo samotnej choroby, ale trpeli aj pocitom osamelosti, nakoľko liečenie v sanatóriu prebiehalo bez prítomnosti ich rodičov. Preto amatérski herci v novembri 1949 založili amatérske divadlo Rabcio.

Za záslužnú prácu pri liečení detí UNESCO ocenilo Rabku titulom „Miesto Dzieci Świata“ (Mesto detí sveta). V roku 1999 došlo k zmene názvu Rabky na Rabka-Zdrój, čím sa podtrhol kúpeľnícky charakter mesta.

Pamiatky Rabka - Zdroj:

- Dom W. Orkana - „Orkanówka“
- Kostol Sv. Márii Magdalény – etnografické múzeum W. Orkana
- Múzeum koľajových vozidiel a železničných zariadení v Chabówke

Kostol Sv. Márii Magdalény

Atrakcje historyczne w Rabce a okolicy.

Historia miasta Rabka-Zdrój

Pierwsza pisemna wzmianka pochodzi z wieku XIII i pojawia się w dokumencie księcia krakowskiego Bolesława V Wstydliwego z 1254 roku. Wzmianka dotyczy tutejszych warzeln, co świadczy o tym, że solanka rabczańska była już wówczas znana i ceniona. W 1364 r. pojawia się pierwsza wzmianka o położeniu Rabki. Król Polski Kazimierz III Wielki podarował Mikołajowi z Uścia teren między rzekami Rabą, Słoną, Łętownią i Kasiną.

Pierwsza parafia rabczańska powstała w 1557 roku, a w 1565 r. zbudowano drewniany kościół, który z nieznanym przyczyn został zniszczony w 1581r. Na jego miejscu w latach 1600-1606 wybudowano nowy kościół ze świerku liściastego. To dzieło istnieje do dziś. Od 1936 roku budynek został przekształcony w Muzeum Władysława Orkana.

Po 1596 r. Rabka często zmieniała właścicieli. Mimo to mieszkańcy Rabki zawsze używali solanki, czy do leczenia, czy w kuchni. Przełom nastąpił w 1813 roku, kiedy w ówczesnej Polsce podjęto próbę stworzenia monopolu na sól i w Rabce zasypano źródła.

W pierwszej połowie XIX wieku. Dziedzic Rabki Julian Zubrzycki założył uzdrowisko. Kamieniem milowym w uzdrowisku w Rabce był rok 1858, kiedy przeprowadzono pierwszą analizę chemiczną solanki. Analizy potwierdziły wyjątkowość solanki. Analiza zawartości jodu i bromu potwierdziła prymat solanki w Europie. W 1861 r. oczyszczono źródła „Maria”, „Rafała”, „Kazimierz”, „Helena”, a w 1864 roku uzdrowisko zostało oficjalnie udostępnione do zwiedzania.

W roku 1887 powstał pierwszy w Polsce i trzeci w Europie Zakład Leczenia Dzieci ze skrofulozą (to choroba gruźlicy występująca u niedożywionych dzieci, objawiająca się obrzękiem węzłów chłonnych na szyi) Uzdrowisko rozwijało się bardzo szybko. W 1864 roku uzdrowisko odwiedziło 120 osób, w 1939 r, 30 153 osób.

Kościół św. Marii Magdaleny - ołtarz główny z połowy XIX w.

Ten dynamiczny rozwój zahamowała dopiero II wojna światowa. W okresie powojennym (1948r.) powstał w Rabce Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc. W latach 1956-1986 jej dyrektorem był prof. Jan Rudnik, autor współczesnej pneumologii dziecięcej.

W 1953 r. Rabka uzyskała prawa miejskie, a w roku 1977 Rabka wprowadziła swój charakterystyczny herb-połowa herbu przedstawia Słońce, a druga połowa to uśmiechnięta twarz dziecka. Wrócimy do 1949 roku i przypomnimy sobie piękny czyn, który umilił leczniczy pobyt tysiącom dzieci. Czasami dzieci przeżywały traumę nie tylko z powodu samej choroby, ale także odczuwały poczucie osamotnienia, gdyż leczenie w sanatorium odbywało się bez obecności rodziców. Dlatego w listopadzie 1949 aktorzy amatorzy założyli amatorski teatr Rabcio.

Za zasłużoną pracę w dziedzinie leczenia dzieci UNESCO przyznało Rabce tytuł „ Miasto Dzieci Świata”. W roku 1999 zmieniono nazwę Rabki na Rabka-Zdrój, co podkreśliło uzdrowiskowy charakter miasta.

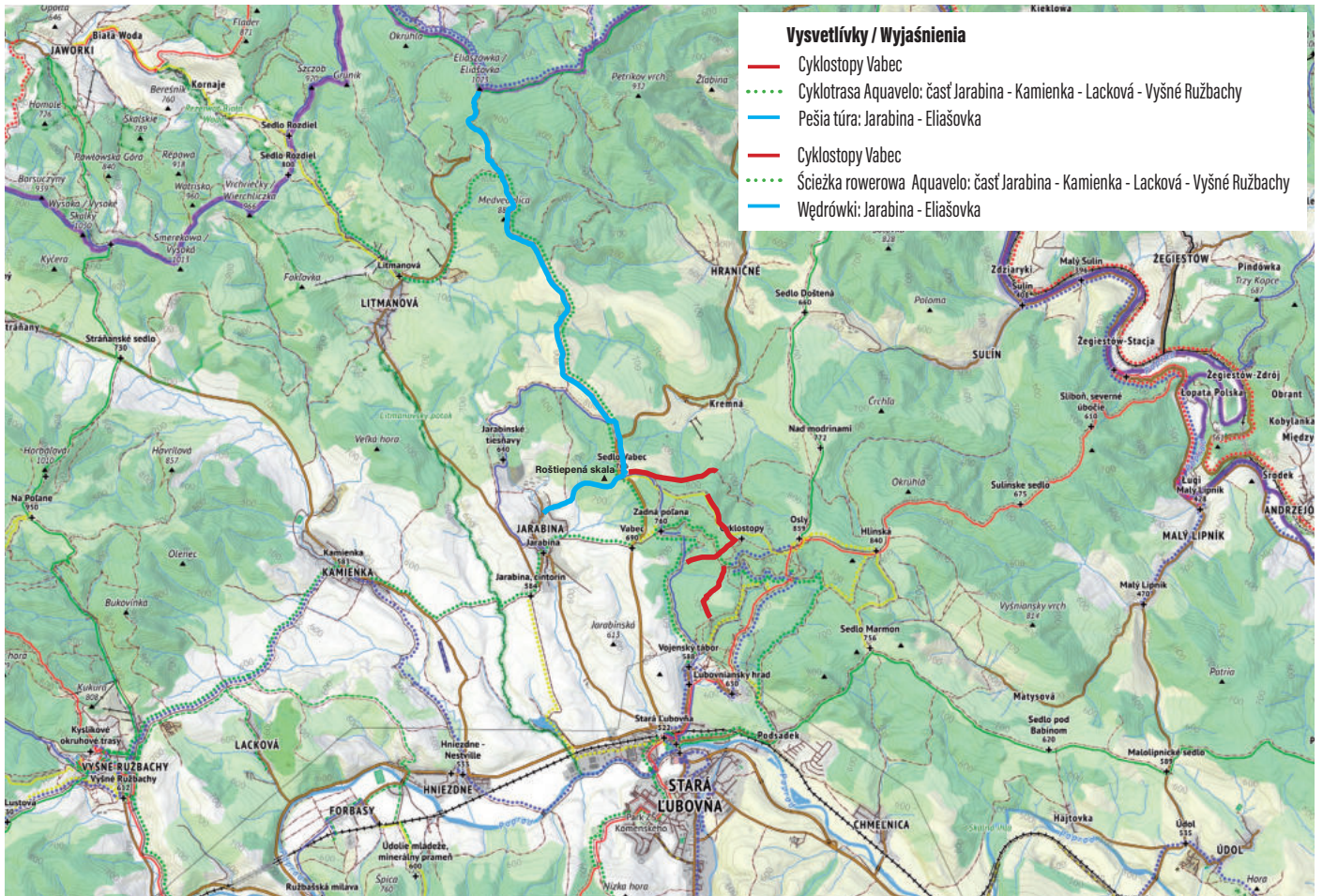
Zabytki Rabki-Zdrój:

- Dom W.Orkana - „ Orkanówka”
- Kościół św. Marii Magdaleny - Muzeum Etnograficzne W. Orkana
- Skansen taboru kolejowego w Chabówce

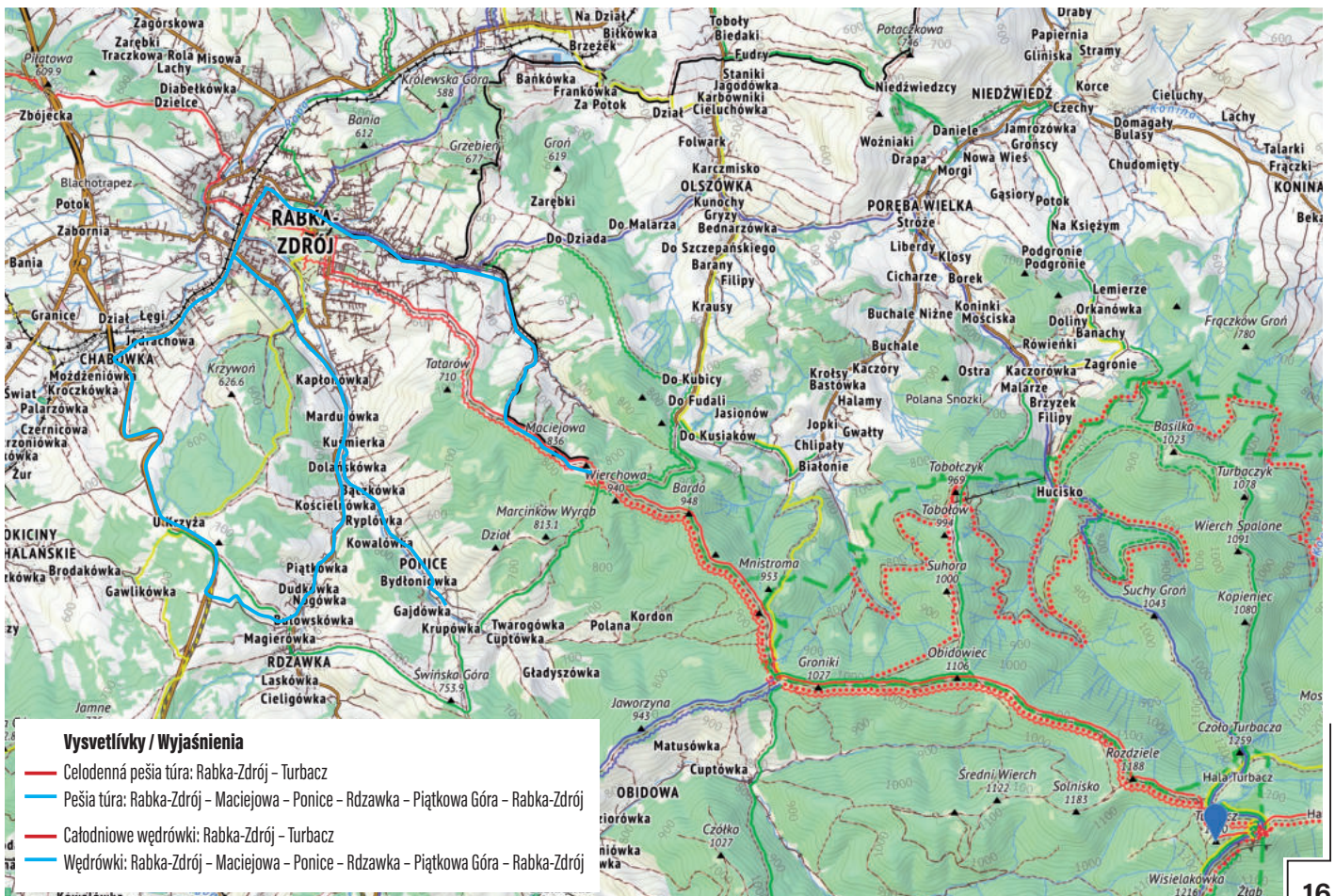

Kościółek na Piątkowej

Turistická mapa Jarabiny a okolia / Mapa turystyczna Jarabiny i okolice

Turistická mapa Rabka - Zdrój a okolie / Mapa turystyczna Rabka - Zdrój i okolice

Štylizovaná mapa Jarabiny s umiestnením atrakcií
Stylizowana mapa Jarabiny z lokalizacją atrakcji

**Jarabinský
prielom**

**Roštiepená
skala**

**Gréckokatolícky chrám
Narodenia Presvätej
Bohorodičky**

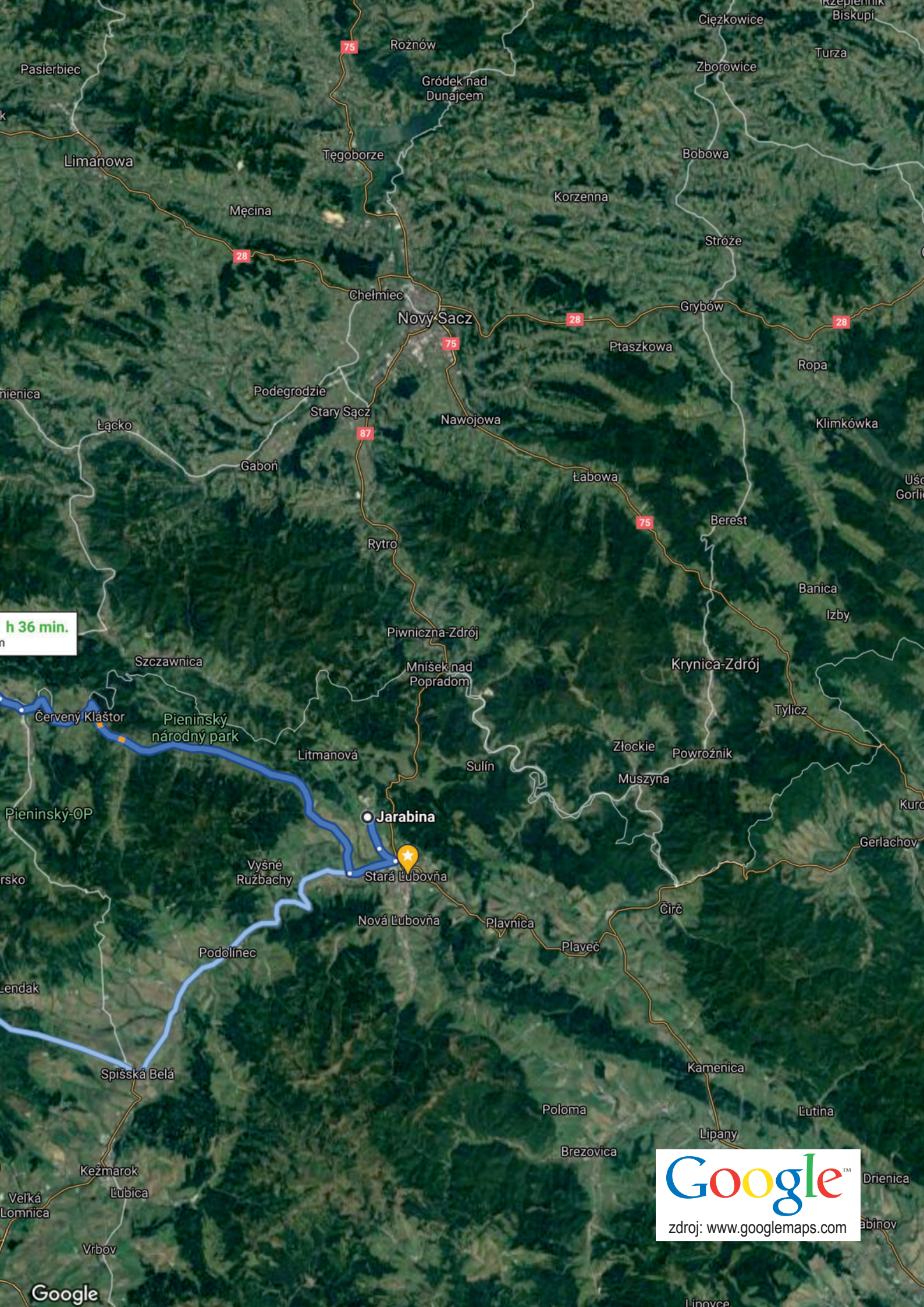
Amfiteáter

**Pravoslávny chrám
Usnutia Presvätej
Bohorodičky**

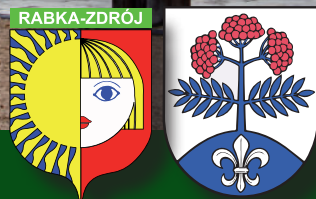

**Pamätník
padlým hrdinom**

h 36 min.

Zdroj:

<http://www.jarabina.fara.sk/historia/historia-farnosti/>
<https://www.kamnavylet.sk/sk/atrakcia/nestville-park-hniezdne>
<https://spis.korzar.sme.sk/c/6983195/v-okoli-starej-lubovne-su-desiatky-mineralnych-pramenov.html>
<https://www.severovychod.sk/clanok/cesta-mineralnych-pramenov>
<https://spis.korzar.sme.sk/c/4524224/maliarka-a-spisovatelka-eva-bissova-navzdy-odisla.html>
https://www.gorczańskiark.pl/page,art,id,125,kategoria,Wladyslaw_Orkan.html
<http://laczek-daleki.netgaleria.pl/>
<http://sponice.szkolnastrona.pl/p,17,patron-szkoly>
<http://www.karpatskamapa.sk/index.php/kmpTrail/poi/view/id/27512>
<http://it.rabka.pl/index.php/szlaki-turystyczne/lesna-sciezka-edukacyjna>
<https://www.sdetmi.com/podujatia/detail/1665/rabkoland-family-park-pre-volny-cas/>
<https://www.hranicne.sk/-historia>
<http://www.piwniczna.pl/vitajte.html>
<http://www.podtatranske-noviny.sk/2019/07/cyklotrasa-aquavelo-je-hotova/>
<https://www.severovychod.sk/vylet/medzinarodna-cyklotrasa-aquavelo>
https://hiking.sk/hk/ar/3878/hora_zvir_eliasovka_a_spat.html
<http://horysoprievodcom.sk/eliasovka-3/>
<https://spis.korzar.sme.sk/c/22229746/lubovnianska-vrchovina-nuka-nadherne-vyhľady-na-tatry-aj-do-polska.html>
<https://enjoy.trend.sk/restauracie/motorest-salas-u-franka>
<https://willaela.wixsite.com/willaela-rabkazdroj/wycieczki-piesze>

Publikácia bola vydaná k projektu / Publikacja została wydana na potrzeby projektu:

„Rôzne podoby vody - Rabčianska sol'anka a Jarabinský prielom ako prvky prírodného dedičstva Poľsko- slovenského pohraničia“

PLSK. 01.01.00-00-0105/17, www.rozneobliczawody.rabka.pl/sk/domov/

„RÓŻNE OBLICZA WODY - rabczańska solanka i jarabiński przełom jako elementy dziedzictwa przyrodniczego polsko - słowackiego pogranicza“

PLSK. 01.01.00-00-0105 / 17, www.rozneobliczawody.rabka.pl/

Publikáciu vydala / Publikacja została wydana przez: Obec Jarabina

Tlač a grafika / Druk i grafika: EXO REKLAMNÁ AGENTÚRA s.r.o.

Texty / Teksty: Ing. Vladimír Klíč, PhD, Ing. Vladimíra Klíčová Kunštárová, **preklad / tłumaczenie:** A&A Solar s.r.o.

Fotografia: Jaroslav Kačmár, Marian Ktzymiński, archív obce Jarabina a gmina Rabka - Zdroj

Mapy: www.googlemaps.com, www.freemap.sk

Náklad / Koszt publikacji: 2000ks, **Rok vydania / Rok publikacji:** 2020, prvé vydanie / pierwsza edycja

Výhradnú zodpovednosť za obsah tejto publikácie nesú jej autori a nedá sa stotožniť s oficiálnym stanoviskom Európskej únie.

Wyłączną odpowiedzialność za treść niniejszej publikacji ponoszą autorzy i nie można jej podzielić z oficjalną opinią Unii Europejskiej.

Výtlačok zdarma / Bezpłatny wydruk

FOTODOKUMENTÁCIA, ALEBO TO ČO V KNIHE NIE JE...

Jeseň na Zamagurí - Belianske Tatry

Dudková Skala

Dudková Skala

Skameneliny na skale Baraní Roh

Cyklostopy

Cyklostopy

*Pohľad z vyhlídkovej veže
na Eliašovke*

Vyhliadková veža na Eliašovke

Lubovniansky hrad

Pyštek Obyčajný

Snežienka Jarna

*Devätsil Lekársky na brehu potoka
Malý Lipník pretekajúci cez Jarabinský
prielom*

Jarabina z vtáčej perspektívy

Jar v Jarabine

Lubovniansky hrad pohľad od Jarabiny

Kaplnka Zosnutia Presvätej Bohorodičky na Hôrke Háj

Oblazy

Letné popoludnie nad Jarabinou

Jar v Jarabine

*Stará Ľubovňa - pohľad z Jarabiny
od cintorína*

Topol'ová alej

Jarabina v zime

kameňolom - rozkvitnuté lúky

Pieniny

Kamienka - mineralná voda štáva

Vyšné Ružbachy - travertínový kráter

Liška na love

Podoby vody

Podoby vody

Podoby vody

Podoby vody

Podoby vody

Podoby vody

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom - dron

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Jarabinský prielom

Rak riečny

Strakoš červenochrbtý

Strnádka žltá

Užovka obyčajná

Hora Zvir

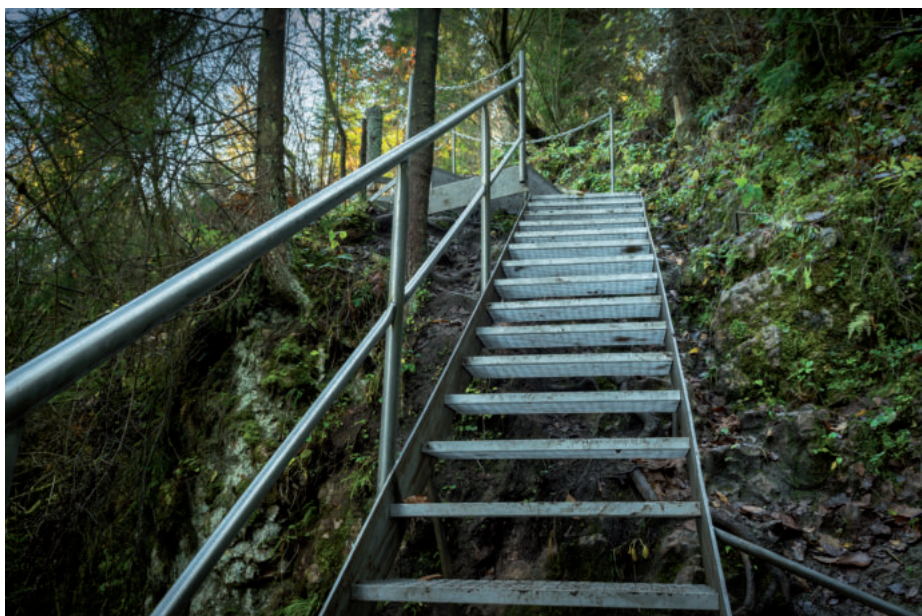
Rozštiepená skala

Rozštiepená skala

Vyhliadková plošina nad Jarabinským prielomom

Schody do prielomu

Schody do prielomu

Parkovisko